

A legátus trónusa

esztergomi kincstár birtokában lévő egyik ősrégi miseruhát viselte. A szertartást Carlo Grano pápai szertartásmester, magyar részről pedig Czapik Gyula preláтусkanonok vezette.

Azt mondja ennek a napnak szentmiséjében a szentlecke Szent Péter apostol levele után az

antiphona: «Az Úr uralkodik minden nép felett az Úr ül az ő szent trónusa felett».

Ez a szentmise valóban a «minden nemzetek felett» uralkodó Krisztus miséje volt, «minden nemzetek felett», a Kongresszus összes zarándokai felett hangzott el.

A kispapok kórusa

Felajánlás előtt a Szívárdák magyar és nemzetközi képviselői felajánlották a legátusnak a jócselekedeteiket jelző ostyákat. Úrfelmutatás alatt a budavári koronázófőtemplom harsonásai a római Szent Péter-templomban a pápa miséje alatt hallható harsonajeleket adták elő.

Amikor a pontifikáló főpap a szentmisében az áldozáshoz ért és megadta az abszolúciót, háromszáz áldozópap megkezdte a hívek áldoztatását.

A méretek és a távlatok e körül az oltár körül páratlanok. Ausztráliából és a szigeteiről indultak el zarándokok, belga kisgyermek egy éven át írták papírra jócselekedeteiket, amelyeket a Világkongresszus sikeréért ajánlottak fel, Abessziniából indultak el püspökök, a főoltár emelvényének egyik hatalmas tornyában ott működik a Kongresszus hírszolgálatát ellátó technikai központ s onnét tudósítók táviratozzák szét az egész világon a főséges jeleneteket. Föld, víz, levegő szegődött annak szolgálatába, hogy az Eucharisztikus Krisztus előtt való hódolat minél nagyobb és minél fontosabb legyen, s most készül az egész földgömböt koszorúba fenni az az üzenet, amely a levegő egész tengerét láthatatlanul átvillogva jön majd Rómából: a Szentséges Atya üzenete a budapesti Világkongresszushoz.

Mikor a mise végén a kongresszusi himnusz megegyeszer egyesített mindenkit az áhítat egyetemes áradatában: P. Bangha Béla S. J. a mikrofon elé lépett és bejelentette, hogy a vatikáni rádióállomás leadóján keresztül a Szentatya beszédét fogják közvetíteni a Kongresszus résztvevőihöz. Szinte misztikus csend követte a bejelentést. Az óriási tömeg lélekzetét visszafojtva várta a pillanatot, amikor a hangszórókon keresztül az Egyház feje szól hozzá. Alig néhány másodperc múlva felhangzott a hangszórókon a vatikáni leadóállomás bemondójának hangja. «Laudetur Jesus Christus» — köszöntötte a bemondó a hallgatóságot. Majd több nyelven, köztük magyarul is bejelentette, hogy a Szentatya a mikrofonhoz lép és beszélni fog, — s a következő pillanatban, halálos csendben, gyenge, remegő hangon felhangzott a rádióban XI. Pius pápnak hangja.

*Őszentsége a rádión át:
«Különös áldásunkat adjuk
Magyarországra.»*

TISZTELENDŐ TESTVÉREK, SZERETETT Fiaink! Amidőn megadatik nekünk, hogy a rádió csodás találmányán keresztül azzal az atyai szeretettel, amely minden távolságot legyőz, mintegy jelenlévőkhöz szóljunk hozzátok, úgy érezzük, mintha ismét visszatérnénk Magyarország fővárosába; valamikor ugyanis, sok esztendővel ezelőtt megtekintettük Budapestet és ott nemcsak

Bíborosok a pápai legátus szentmiséje alatt

Egyházi előkelőségek sorfala oltáremelvény előtt

A Scola Cantorum Sabariensis

a multnak emlékeit, hanem a magyarok ősi és gyakorlati hitét nagy lelki gyönyörűséggel csodáltuk.

Még most is megkapja lelkünket a visszaemlékezés: a ti emléketek és dicsőségtek oly hosszú időköz után is mintegy újra élednek előttünk és újra mélységes csodálatra indítanak. Szent István apostoli királynak lovasszobrát, amely ott áll a Halászbástyán, lélekben még most is szemléljük; és úgy látjuk őt, amint örök áldást esd nemzetére és ezt oltalmazva megőrzi, uralkodik fölötte s égi közbenjárással segíti. Azt a Szent Istvánt értjük, aki utódaiban mindenkoron élő Szent Péternek oltalmába ajánlotta országát és csak őtöle akarta elnyerni a királyi hatalmat.

Visszaemlékezünk az ifjú Szent Imrére, az ő fiára, aki ifjúsága virágában költözött az örök házába és jámbor életre, szelíd erkölcsre; és őt — amint már néhány év előtt, halálának kilencszázadik évfordulójakor tettük — ismét odaállítjuk példaképül a katolikus ifjúságnak. (L. A. Ap. Sed. 1930. p. 328—390.). Ugyancsak felújul lelkünkben az a számos férfi és nő a ti nemzetetekből, akik — hogy csak Szent Erzsébetet és Szent László királyt említsük — az evangéliumi erényekkel ékeskedve, tündöklő életükkel és dicső példájukkal Magyarországot ékesítették és azt a keresztény név, valamint az európai kultúra ellenségeivel szemben legyőzhetetlen védbástyává tették.

Először is tihozzátok fordulunk, kedves magyar gyermekeink; és a lelki életet tápláló isteni ajándékokkal együtt nemcsak a békének azt a nyugalmas-

ságát esdjük az Istentől számotokra, amely nélkül maga a nevének valóban megfelelő béke fönn nem maradhat, hanem a béke méltóságát, amely a Magyar Nemzetet megilleti.

És benneteket pedig, akik valamennyi nemzetből az Eucharisztikus Kongresszusra Budapestre jöttetek, atyai lélekkel megáldunk; és amikor Megváltónk, az Oltáriszentség leple alatt rejtőzvé, de hitünk tekintete előtt láthatóan jelenlétén hatalmas diadalát üli, veletek együtt kérve könyörgünk Hozzá, hogy ezeket a vigasztalásokat, amelyeket bírunk és a jobb idők reményét, amit lelkünkben kívánunk, isteni erejével megtartsa, növelje, erősítse; és a lelkeknek megzavarását és elhomályosítását, amely miatt annyira szorog szívünk, — eloszlatván az ég felhőit, amelyekről úgy látszik, hogy új vihart jelentenek, — az Ő égi világosságának fényével és kegyelmének ajándékaival földeríteni és lecsillapítani kegyeskedjék.

Különös áldásunkat adjuk Magyarország kedves népére és papságára, azoknak pedig, akik ezt az apostoli királyságot kormányozzák, minden jót kívánunk és mindazoknak, akik a mi latere látogatásunkban a mi személyünket látva őt oly megtisztelően fogadták és nagy, valamint egyetértő munkát végeztek a Kongresszus sikeréért.

Adja Isten, hogy Eucharisztikus Kongresszusok szítsa föl mindenkinek lelkében a szeretetet, amelyet joggal és méltán neveznek az egész Evangélium összefoglaló törvényének, hozzon bőséges és szerencsés gyümölcsöket és pedig ne múlandó-

Térdelő novíciusok

A bíboros-legátus, mint Őszent-
sége helyettese: pápai áldást ad

kat, hanem örökre megmaradandókat. Táplálja az ősi hitet, növelje az égi javak vágyát és reményét, az isteni szeretet lángját pedig, a keresztény erényesség táplálóját úgy élessze és táplálja, hogy azok is, akik az Úr Krisztustól szánandóan eltéve-

lyedtek, a jók példájától indítva, az Ő szerető öleléséhez visszavezetessenek.

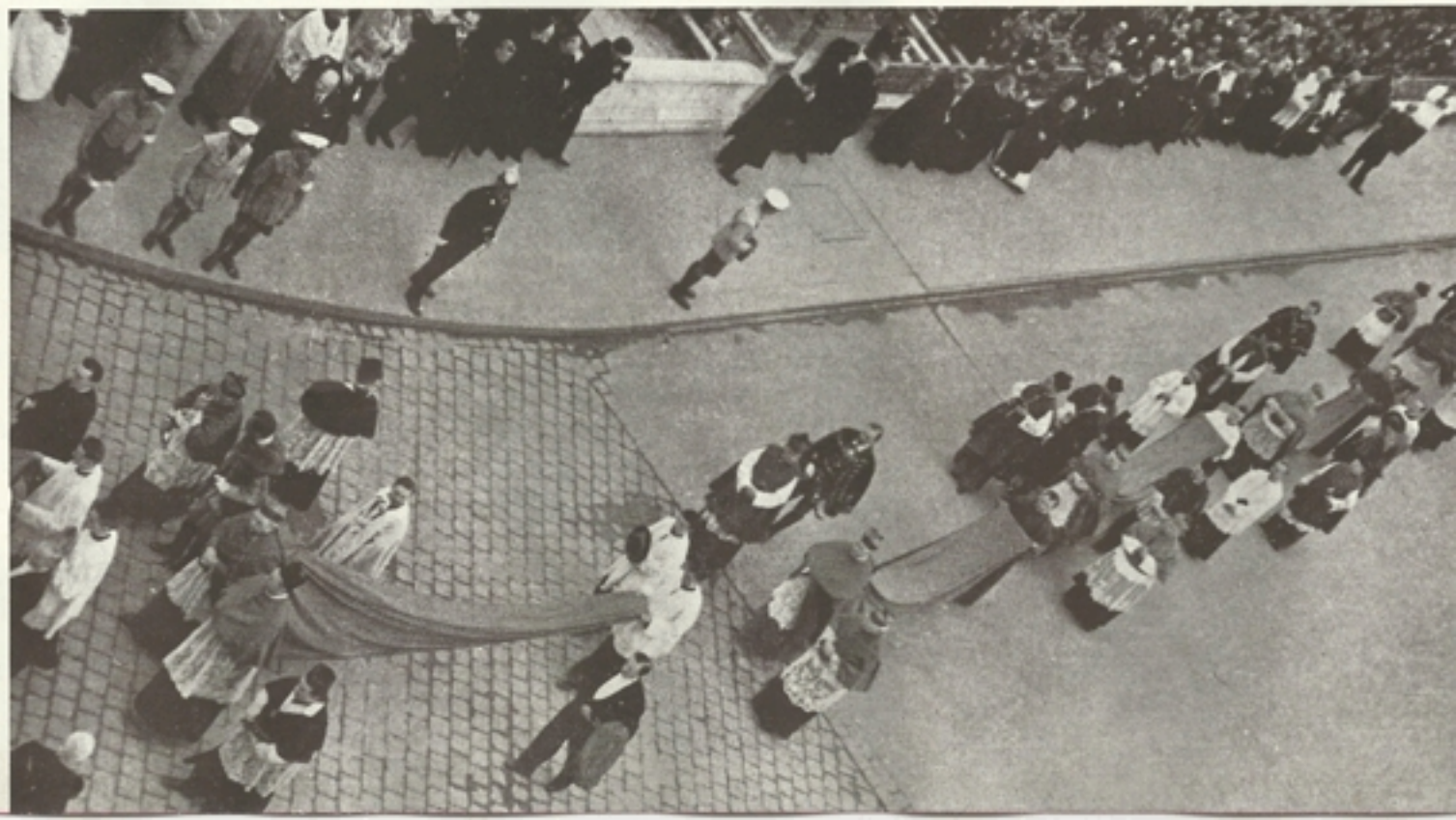
És a Mindenható Isten áldása, az Atyáé, és Fiúé és Szentléleké szálljon le reátok és maradjon mindenkor!

A félmillió tömeg meghatódva hallgatta a Szentséges Atya beszédét. A pápa hangja kissé halkán hangzott fel, de később megerősödött.

A MEGAFONOKBÓL TÖBBSZÁZEZRES TÖMEGRE hullottak alá a Szentatya szavai s ez a tömeg az egész világot képviselte itt a Hősök-terén, arcukon a Földgömb összes népeinek színeivel és vonásaival. Magas szőke skandinávok, alacsony sárga mongolok és barna filippinek, szlovák parasztok és kínai egyetemi hallgatók, fekete abesszínek és burnuszos arabok, franciák, spanyolok, törökök, lettek, litvánok, lengyelek, brazíliaiak és írek, olaszok, minden nemzet «megkereszteltetve az Atyának, Fiúnak és Szentléleknek nevében»: itt álltak mind a Szentatya szózat-csengésének ezekben a meghatót pillanataiban. S ezek a pillanatok mutatták meg azt, hogy a budapesti Eucharisztikus Kongresszus tulajdonképpen nem is nemzetközi ünnep volt, hanem a világ keresztényeinek nemzetek feletti nagy parlamentje. A tér eltűnt ezekben a pillanatokban s eltűntek a nemzetek is: már nem a Hősök Tere volt ez, hanem Krisztus Király trónterme s nem svédok, filippinek, írek és abesszínek álltak itt, nem fehér és fekete faj, hanem a hódoló ember a láthatatlan Király előtt, kinek helytartója személyesen hallatta szavát.

A teljes búcsú kihirdetése azután teljessé tette nemcsak az evilági, hanem a túlvilágon szenvedő testvérek bekapcsolódását is a Kongresszusba: a szentek egyességéről szóló tanításnak megfelelően. Százezer és százezer teljes búcsú szállt a kegyelem megváltó fehér galambjaiként az Egyház tagjainak ama része felé, kik már nem a földi lét formájában élnek s a tisztító tűz lángjai között sóvárogtak Krisztus színről-színre való látása után. S ennek a ténynek a lelki rezdülései az arcokon: ezek voltak az ünnep lényegének megfelelően a budapesti Eucharisztikus Kongresszus legmélyebb értelmű misztikus pillanatai.

A bíboros-legátus főpapi miséjén résztvett egyházi előkelőségek elvonulása

A Z Ü N N E P Z Á R Ó D I A D A L M E N E T

A XXXIV. EUCHARISZTIKUS VILÁGkongresszus befejező manifesztációja vasárnap délután folyt le páratlanul ünnepélyes keretek között. Milliónyi ember állt lelkesen, ájtatosan sorfalat az Oltáriszentségnek, amelyet a körmenet során Pacelli bíboros=legátus vitt a Bazilikából a Hősök=terére. A közönség már félháromkor elhelyezkedett a körmeneti útvonalak mindkét oldalán, valamint a Szent István=Bazilikát környező utcákban. Az egyesületek, testületek, egyházközségek végeláthatatlan sora vonult a Bazilika felé, hogy részt vegyen a hódolatban.

A téren díszszázad állott fel. Jobbról a karinges papság, hátrább az apácák, balról az egyesületek nagy csoportjai, a Zrínyi=utcában pedig a többi egyesület, vidéki küldöttség pompás, tarka csoportja helyezkedett el. Közben megérkeztek a Bazilikába az egyházi és világi méltóságok. A templom előtt egyházi és világi előkelőségek csoportjai mellett sorakoztak fel kétoldalt az összes vármegyék hajdui, az ősi megyei lobogókkal. Előttük cserkész= és katonai sorfal húzódtott, majd legbelül a koronaőrseg díszszakasza állott sort merev vigyázz=állásban. Négy órakor kürtszó és a Himnusz jelezte, hogy a kormányzó képviselőjében vitéz Imrédy Béla miniszterelnök érkezett meg. Néhány másodperc múlva felhangzott a pápai himnusz: az érkező pápai legátust fogadták így, egetverő éljenzés közepette. Pacelli bíboros, legátust a kapuban a papság élén Meszlényi Zoltán püspök fogadta, majd a szentélybe kísérte, ahol a szentségkítétel szertartását végezte. A Pange lingua hangjai mellett megindult ezután a szentéges körmenet. Kint a Bazilika előtt már három órakor elkezdődött a körmenet, amelyet a lovasrendőrök díszszázada és a cserkészek nyitottak meg.

PERCNYI MEGÁLLÁS NÉLKÜL, NÉGY ÉS fél órán át hömpölygött a hívők ezerszínben pompázó menete. Nagy hatást keltett az EMSZO és a bányászok sok zászló alatt felvonult, többezer főnyi tábora. Gyönyörű magyarruhás lányok, egyenruhás

Salgótarjáni bányászok és falusi lányok a Bazilika előtt

fiúk századai meneteltek. Mögéjük záródott a körmeneti kereszt, amelyet a szerzetesrendek, majd a hazai alsópapság, azután az egyházi dignitáriusok, a püspökök és az érsekek követtek. Utánuk óriási csoportban vonult az egyházi ruhát viselő papság, amelynek sorát a magyar püspöki kar tagjai zárták be. Félöt órakor csengetyűszó jelezte a kapuban, hogy közeleg a Legszentebb. Az Oltáriszentséget a baldachin alatt a bíboros=legátus vitte, teljes kíséretétől követve. A baldachin mellett haladt egyik oldalon a Pázmány Péter Tudományegyetem tanácsa, élén a rektorral, a másik oldalon a főváros vezetősége, élén a polgármesterrel. Itt haladtak a Szent Sír= és Máltai lovagrend tagjai, a maguk ősi, gyönyörű öltözkéiben.

Az Oltáriszentség után haladtak a bíbornokok teljes kíséretükkel, utánuk a budapesti apostoli

A körmenet dísz-százada, a vármegyei címereket tartó hajdúk s a várakozó Scola Cantorum a Bazilika lépcsőin

nuncius és az Eucharisztikus Állandó Bizottság tagjai, majd Imrédy Béla miniszterelnök. Mögötte a főhercegek, József, József Ferenc és Albrecht, majd balján Augusztia főhercegasszony, jobbján Albrecht főherceg felesége társaságában: vitéz nagybányai Horthy Miklósné, a kormányzó felesége, a budapesti kongresszus fővédnöke. A tábornoki küldöttség, a kormány tagjai következtek, majd kettes sorokban a miniszterek feleségei és a főúri hölgyek káprázatosan szép, régi és új női díszruhákban. A mélyzöldtől a türkiskékig, a nehéz bársonytól és arannyal átszőtt brokáttól a könnyű, lehelletfinom, áttetsző tüllig a nemes anyagok minden változata az ízlés harmóniájában hullámozott rajtuk. Gyémántok és más ékkövek tüze villogott rajtuk, amint méltóságteljes lassúsággal lépdeltek.

A főrangú hölgyek fejükön a ruházatukhoz illő

ékeségeket viseltek. Utánuk díszmagyaros férfiak többszázra rúgó, hosszú sora haladt. Közjogi, közéleti és társadalmi méltóságok díszmagyarjai bővölték el a sorfalat álló közönséget és a külföldieket, akik még sohasem láthatták a fényességnek, az előkelő magatartásnak és az ősi pompának ilyen ragyogását. A Millénium és az utolsó királykoronázás óta nem vonult fel annyi díszmagyaros férfi és hölgy magyar ünnepségen, mint itt az Oltáriszentség kíséretében. A Bazilika harangjainak állandó zúgása közben haladt a menet, amely a Vilmos császár-úti szakaszon bekanyarodott az Andrassy-útra. A díszkíséret után az előre megállapított rend szerint csatlakoztak a külföldi nemzetek képviselőinek hatalmas tömegei.

A külföldiek között kis csoport haladt különös zászló alatt. Piros zászló: felső negyede kék, közepén fehér sokágú csillag; a zászló csúcsára

Elindul a Legszentebb a baldachin alatt

kötve két hosszú sárga szalag függ s mind a kettőn írás: «A kínai katolikusok hódolnak az Eucharisztia előtt». Kínaiak, japánok, hinduk, a Közel- és Távolkelet más népeinek fiai mellett az egész világ népei ott hömpölyögnek a menetben, a milliónyi hang éneke alatt, a harangok zengése alatt, a repülőgépek dörgése alatt. A látvány feledhetetlen annak is, aki résztvesz benne, annak is, aki csak nézi, s nézőként ott szorong az egész Budapest, amely erre a napra s erre a körmenetre kétmillióssá duzzadt a zarándokoktól, a nézők s a környékről felözönlöttek tömegeitől. A menet pedig hömpölyög, mint az áradat a rendőrkordon két partja közt. A közlekedés teljesen megszűnt a kordonon kívül, mert az útvonaltól a házfalakig tömve volt minden talpalatnyi hely. Soha még Budapestet annyira nem öntötte el a katolikus hit fönsége előtt való hódolat egyetemes áradása; ez a diadalmenet Krisztus Király ajándéka volt azoknak, akik egy élet munkájával harcoltak négy évtizeden át érte, hogy a hajdan közömbös és ellenséges utcákat megtörjék és előtte való hódolatra bírják.

Keleti főpapok az Oltáriszentség diadalmenetében

Nemcsak a kongresszus vendégei, a vidékiek és a külföldiek, hanem Budapest népe is felvonult, hogy megegyezzen lássa azokat, akik messze-messze földről zarándokoltak Budapestre. Megegyezzen végignézték a bíborosok, a főpapok, az egyházi méltóságok hosszú sorát s látták, hogy itt az Oltáriszentség kíséretében felvonult maga az élő világegyház.

Látták az európaiakat, az amerikaiakat, a délamerikaiakat, látták Afrika és Arábia fekete-bőrű papjait, látták a hindu papokat is. Meghatódva tekintett mindenki a papok után haladó fiatal hindu házaspárra, akik a kongresszus minden ünnepségén nagy buzgalommal és áhítattal vettek részt. Köztük és utánuk ott hömpölygött a magyar nép tömege, nyomában az Eucharisztikus Krisztus Királynak, nyomában annak a történelmi szövetségkötésnek, amely a Kongresszus hetei alatt a magyarság és Krisztus között felújult.

A magyar falvak messze vidékeinek népe áradt el az Andrássy-út két sor háza között s a magyar vendégszeretet, a közös hit szolidaritása szívesen ölelte magához a külföldieket, köztük elsősorban az új impériumok magyarjait. Hatalmas éljenzés és taps áradt a lengyel csoport felé, amely fölött két rúdra kifeszítve lengett a hosszú fehér zászló, rajta ezzel a felírással: «Polonia Semper Fidelis».

Imrédy Béla m. kir. miniszterelnök a menetben
(A lépcső tetején Albrecht főherceg)

vitéz nagybányai Horthy Miklósné, a Kongresszus fővédőnője, jobbján Zsófia főhercegnő, balján Augustza főhercegnő

A Jeruzsálemi Szent Sir Lovagrend tagjai a körmenetben

Leányegyesületek zászlai a Mussolini-téren

GYÖNYÖRŰ, NAPOS IDŐ VOLT, AMIKOR a körmenet elindult a Bazilika előtt s mire az Operához ért, nyugat felől már tornyosodtak a nehéz fellegek. A Mussolini-térenél már mindenkit ért néhány esőcsepp, s mire a körmenet dereka a Kövöndre ért, megeredtek az ég csatornái. Amikor az Oltáriszentség a Hősök-terére ért, zuhogó esőben borultak térdre a téren elhelyezkedett százezres tömegek.

Mindenki szót fogadott a rádiótoronyból hangszórókon át közvetített üzenetnek: «Az Úr egy kis áldozatot kíván tőlünk Annak emlékezetére, Aki a legtöbbet áldozta érettünk». A bíboros-legátus már felhőszakadás alatt vitte fel az oltárra s esőben felharsant az ötszáztagú kórus éneke: «Christus vincit, Christus regnat, Christus, Christus imperat! . . .» Annyi ember volt a téren, hogy sokan felmáztak az ezredéves emlékmű talapzatára is. Árpád lovasszobra előtt, közvetlenül a Hősök-emlékköve mögé állították azt a hatalmas fakeresztet, amelyet a derék tiroli katolikusok hoztak a Szent Imre jubileumi évben Budapestre s itt hagyták Hofer András híres keresztjének mását nekünk ajándékba s most a domonkosok templomában őrzik.

A vihar és az égzengés mintegy aláfestette a milliós tömeg szívből jövő énekét s az emberek könnyekre fakadtak, amikor két rövid egymásutánban következő hatalmas erejű mennydörgés közben felhangzott a Te Deum, majd a Tantum ergo. Újból térdreborult ezután a tömeg: a pápai legátus áldást osztott. Megrendítő látvány volt. A magasból Pacelli bíboros, pápai legátus áldást osztó szavai hallatszottak, lent a téren és a tó medrében pedig százezrek térdeltek és százezrek hajtották meg a világ minden tája felé kegyelmet, áldást sugárzó magasbaemelt Oltáriszentség előtt hódolattal és alázattal a fejüket. Harangzúgás, égzengés, a kongresszusi és a Christus vincit himnuszok elénekelésével fejeződött be a világ katolikusainak eucharisztikus seregszemléje. A szertartás végeztével Breyer István győri megyéspüspök az asszisztenciával az Oltáriszentséget a szomszédos Vajdahunyadvárában levő jáki-kápolnába vitte. Az eredeti program szerint Serédi Jusztinián bíboros-hercegprímásnak egy latin- és egy magyar nyelvű beszédet kellett volna még a kongresszus ünnepélyes bezárásaképpen elmondania, amelyre Pacelli Jenő bíboros-legátus német nyelvű válaszbeszédet mondott volna. Az óriási vihar miatt azonban ezeket a beszédeket később rádióon mondták el.

A roppant tömeg, amely a Szentségi Jézust a kongresszust bezáró diadalúton kísérte, hősiezen és fegyelmezetten tartott ki az éboltozatról alázóduló mázsás víztömegek alatt is; a Hősök terén s végig az Andrásy-úton és a főoltár köré torkolló összes

Jelenetek a körmenetből

útvonalakon. Ugyanolyan fegyelmettséggel oszlott is szét és vonult haza. A nekik szánt beszédek, amelyeknek ekkor és itt, a Hősök terén, a tömegek látománya és vonulása alatt kellett volna elhangzaniok, este hangzottak el, az esőtől elfátyolozott város millió fénye felett, a rádió hangszóróiban. Az első a bíboros=hercegprímás latinnyelvű, majd magyarnyelvű beszéde volt.

A hercegprímás latin záróbeszéde

DÍCSÉRTESSEK A JÉZUS KRISZTUS!
Főmagasságú és Főtisztelendő Legátus Úr!
Főmagasságú Bíboros Atyák! Nagyméltóságú Uraim! Krisztusban szeretett Testvéreim! Ennek az ünnepélyes Eucharisztikus Kongresszusnak szerencsés befejeztével sohasem fogok megszűnni magasztalni az Istennek győzedelmes jobbát az egykor diadalmas Dávid szavaival hálát mondván Annak, aki beteljesítette szívünk vágyát. Miközben ugyanis a Föld minden részében nagyon sokan — tudatlanságból vagy gonoszságból — hangos szóval hirdetik: nem akarjuk, hogy Krisztus uralkodjék rajtunk, egész Magyarországon egy teljes Eucharisztikus év folyamán számtalan és mindenütt megtartott lelkigyakorlatokkal, bűneink megengesztelésével és a szentáldozással előkészítettük lelkünket, hogy az

Eucharisztikus Krisztus ünnepségein tiszta szívvel vehessünk részt. Most pedig Őszentségének különös kegyelméből a földkerekség püspökeinek közreműködésével hozzánk csatlakozott az egész katolikus világ és Krisztusban kedves testvéreink vagy imádságukkal, vagy ezen a kongresszuson való személyes megjelenésükkel is az Eucharisztikus Krisztus dicsőségét növelni s az Istenhez és emberekhez való szeretet kötelékét szorosabbra fűzni, továbbá a hitet, melynek élete cselekedetekben nyilvánul meg, valamint a katolikusok szolidaritását megerősíteni igyekeztek. Jól lehet azonban, ebben a világban az igaz hit miatt sokakat üldöznek, ezen sem csodálkozni, sem kétségbeesni nem kell, mert minél inkább igyekszik valaki Istennek szolgálni, az ellenségnek annál hevesebb üldözését kell elszenvednie; a vértanúk fiai azonban, mint Szent Ágoston mondja, Szent Felicitás példájára nem azt nézik, hogy minő életet fejeznek be földi útjuk végén, hanem hogy minőt kezdenek az örök hazában.

ISTEN UTÁN, AKIT AZ EUCHARISZTIKUS kenyérben itt jelenlevőként imádunk, hódoló tisztelettel és gyermeki készséggel hálát mondunk szeretett közös atyánknak, XI. Pius pápának, aki e kongresszust nekünk kegyelmesen engedélyezte s annak ügyét atyai imádságával, szavaival és a fő-

Jelenetek a körmenetből

magasságú pápai legátusnak hozzánk való elküldésével rendkívüli módon előmozdította.

Azután az egész kongresszusnak és magyar testvéreimnek nevében a legmélyebb tisztelettel fejezem ki hálánkat a Főmagasságú és Főtisztelendő Bíboros Legátus Úrnak, aki fölötté súlyos és szinte emberfeletti teendői dacára ezen a kongresszuson elnökölni kívánt, mivel saját és egyházunk reményét nem emberekben, hanem

sága elnökének és e bizottság tagjainak, akinek pártoló javaslatára rendelte el a Szentséges Atya, hogy ez a kongresszus Budapesten tartassék. Hasonlóképpen köszönetet mondunk a nemzeti bizottságok összes tagjainak, akik Magyarországon és a külföldön kongresszusunkat mind a lelkieket és anyagiakat mind pedig a technikai részt illetően bámulatos buzgalommal és szorgalommal előkészítették s annak sikerét bármi módon előmozdították.

Belgium zászlói a körmenetben

Istenbe szokta helyezni. Főmagasságú Bíbornok Úr! Mindenütt jelesül ismert neved és tiszteletben álló személyed halhatatlanul fog élni Magyarországon és a mi szívünkben!

A főmagasságú Bíboros Legátus legmagasabb jelenlétében legyen szabad forró köszönetet mondanom valamennyi Főmagasságú Bíboros Atyának, a nagyméltóságú patriarcháknak és primásoknak, érsekeknek és püspököknek a méltóságos prelátusoknak, a világi és szerzetes papságnak és a kongresszuson résztvevő többi kedves társainknak.

Különösen hálát kell mondanunk a namuri püspök úr őnagyméltóságának, a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusok Állandó Bizott-

Hasonlóképp a feltétlenül megérdemelt dicsérrel kívánunk megemlékezni a kongresszus jeles szónokairól, akik a kongresszus tárgyalási anyagát Istenadta átérzéssel és ékesszólással, a nyilvános vagy szakosztályi üléseken kifejtteni és nekünk előadni szívesek voltak.

Az államok legfőbb intéző köreit és polgári hatásait illetőleg: legyen szabad az összes nemzetek színe előtt legnagyobb hálánkat kifejtteni mindazoknak, akik magának a kongresszusnak propagálását, a résztvevőknek toborzását és zárandoklását bármiképpen megkönnyítették. Azonkívüli, amit a magyar polgári hatóságokról anyanyelvünkön mondani fogok, a leghódolóbb és

megkülönböztetett tisztelettel mondok köszönetet Magyarország főméltóságú Kormányzójának és legnemesebb lelkű hitvesének, a kongresszus legfőbb védőjének. Az ő rendkívüli jóindulatuk a kongresszus előkészítésében mindig segítségünkre volt és nehéz helyzetekben bátorításunkra szolgált. Hasonlóképpen a magyar királyi kormány nagyméltóságú tagjainak, a székesfővárosnak, minden polgári és katonai hatóságnak is köszönetemet fejezem ki. Az ő anyagi és erkölcsi közreműködésüknek kell igen nagy részben e kongresszus szerencsés sikerét köszönni.

VÉGEZETŰL, SZERETETT TESTVÉREIM, ez a kongresszus keveset érne és kevésbé nyerne meg az Eucharisztikus Krisztus tetszését, ha üdvös eredményei hamarosan elmúlnának. Hogy tehát a legméltóságosabb Oltáriszentség számunkra mindenütt és mindenekben megmaradjon az Istenszeretet kötelékének, véssétek elmétekbe Szent Jusztinián szavait, melyeket mintegy jelszóként adok át nektek: Istent senki el nem veszi, hacsak meg nem csalatik; senki nem keresi, hacsak meg nem intik és senki meg nem találja, hacsak meg nem tisztul. Ha korunkban annyi ember megcsalatik: legyen ez a kongresszus számukra komoly és súlyos intelem, hogy most már ők is kezdjék keresni az Istent, a keresés után találják is meg és soha többé el ne hagyják Őt. Mindnyájatokat tehát, akik szájalmasan megcsalatoztatok, erről a katedrálról hívlak fel, sőt — miként aranyházájú Szent János mondja — maga Krisztus kér benneteket: Béküljete meg Istennel! Nem Ő az ellenség, hanem mi! És ne kísértsük meg Isten béketűrését az igazi megtérés halogatásával, nehogy az isteni irgalmasság forrását a magunk számára végleg elzárjuk. Mert Szent Ágoston szerint annak, aki nem akart helyesen cselekedni, mikor megtehetette volna, méltó büntetése az, hogy ne tudjon helyesen cselekedni, mikor akarna. Ha szeretjük az Istent, biztosan szeretni fogjuk felebarátunkat is, vagyis testvéreinket egyénenként vagy akár együttesen, mint ahogyan szeretni fogjuk a társadalom különböző osztályait épúgy, mint a különféle népeket és nemzeteket.

Legyünk tehát, Kedves Testvéreim, állhatatosak mindkét szeretetben, hogy mindig, mindenütt és mindenki ajkán méltóképp zengjen: Krisztus győz, Krisztus uralkodik, Krisztus páncsol!

Ezután magyar nyelven szólott a bíboros-hercegprímás:

KRISZTUSBAN KEDVES HÍVEIM!
SZERETETT MAGYAR TESTVÉREIM!

Gyönyörűséges kongresszusunk végén az élő Isten boldogító jelenlétében szólok Hozzátok,

Kedves Magyarjaim. És, mint Mária országának főpapja, túlradó örömben Mária örökszép szávaival adok hálát Istennek az egész világ előtt, hogy ezt a Kongresszust Krisztus Király dicsőségére, Egyházunk, hazánk és az egész emberiség üdvére megrendezhettük. *Magasztalja az én lelkem az Urat és örvendez az én szívem Üdvözítő Istenemben . . . — mert az Eucharisztikus Világkongresszus által nagy dolgot cselekedett velünk a hatalmas, Kinek szent az ő neve.*

Kedves Testvéreim! Azokon a mélységes hálaérzelmeken kívül, amelyeket Egyházunk nyelvén az imént mindazok iránt kifejezésre juttattam, akiknek az üdvösség eme napjait köszönhetjük: meleg szeretettel mondok szíves köszönetet Tinektek, Kedves Magyar Testvéreim, mind a hazánkból valónak, mind pedig azoknak, akik másoknál talán sokkal nagyobb áldozatot hoztak, mikor a világ minden tájáról ide Budapestre zarándokoltak. Isten fizesse meg fáradságtokat, s Az legyen nagy jutalmatok, Akinek imáadására ide siettetek.

De előttemek és az egész világ előtt, soha el nem múló hálával adózom a nagyméltóságú püspöki karnak, felmérhetetlen erkölcsi és tekintélyes anyagi támogatásért, valamint a magyar világi és szerzetes papságnak, amely az előkészítő szentév folyamán országszerte üdvös propagandával, eucharisztikus ájtatosságok és gyűlések rendezésével, mintegy ezer triduummal, milliók gyóntatásával és áldoztatásával párját ritkító lelkipásztori munkát fejtett ki híveink lelki javára. A papsággal együtt ugyancsak főpásztori hálával, sőt mondhatnám, büszkeséggel emlékezem meg a hívek millióiról is, akik megértették és felhasználták a kegyelem napjait és most boldogan állanak itt az Úr Jézus színe előtt, vagy legalább lélekben egyesültek velünk a kongresszus folyamán.

Nem is találok szavakat, hogy mélységes hálánkat kifejezzem a magyar állami, megyei, fővárosi, városi és községi hatóságoknak, amelyek mindannyian óriási anyagi áldozatokkal és nagy erkölcsi erővel igazán szívvel-lélekkel támogattak bennünket. Nélkülük kongresszusunk nemcsak ilyen fényesen nem sikerült volna, de megtartható is bajosan lett volna. És mikor én itt általános kifejezéssel hatóságokról beszélek, akkor nem csupán a vezetőket értem, hanem minden tisztviselőt és hivatalos szervezetet. Minthogy lehetetlen mind valamennyit felsorolnom, igaz hálámat leteszem Isten elé, kérve Őt, hogy fizessen meg mindenkinek százszorosán. De mégis egészen különös hálával ki kell emelnem a m. kir. honvédséget és államrendőrséget, legendáshírű vasutasainkat és postásainkat, a hajóstársaságokat és a többi forgalmi vállalatot és irodát, melyek a kül- és bel-

földi zarándokok utazását, elszállásolását, élelmezését — és minden egyebet — lehetővé tettek. Akkora teljesítményt még nem látott Magyarország, mint amekkorát ők végeztek!

A kongresszusrendező bizottságok vezérkarának és a különböző technikai, művészeti, egészségügyi stb. szakosztályoknak minden egyes tagját, valamint sajtóférfiainkat, névszerint fel kellene sorolnom, ha szerénységük nem tiltakoznék ellene. Ismerem emberfeletti munkájukat. Éppen ezért kevésnek találom az egyszerű köszönetet, hanem azt kívánom, hogy a kongresszus sikerén kívül Az legyen jutalmuk, Akinek külső dicsőségét az egész világon előmozdították.

Szóljon főpásztori és magyar köszönetem az egész ország és a székesfőváros minden polgárának azért a megértésért, amellyel kongresszusunkat imádsággal, munkával, pénzadományokkal, lakásfelajánlással stb. valamint bel- és külföldi vendégeink szíves fogadásával támogatták.

Végezetül mindnyájunk hálája szálljon az Ég Urához, hogy az egész kongresszus alatt semmi súlyos baleset vagy zavar nem történt. Kérjük buzgó imádsággal az Urat, hogy mindenkit szerencsésen vezéreljen vissza szereteteihez, a kongresszus tagjai pedig az egész világon hirdessék Isten irgalmát és dicsőségét. Adjatok hálát Istennek Ti is, Szeretett Magyar Testvéreim; és szerte menvén dicsérjétek Őt, mert talán azért szórt szét Benneteket is a nemzetek között, hogy az egész világon hirdessétek, hogy nincs más Mindenható Őkízüle. És mikor most a világ minden tájára szerte mentek, kérlek Benneteket, ne feledkezzetek meg mirőlunk imáitokban, amint mi sem feledkezünk meg Rólatok soha.

Kérjük az Eucharisztikus Jézust, hogy maradó legyen Hozzá való hűségünk és ragaszkodásunk, amely itt a kongresszus alatt olyan szépen megnyilatkozott. Kérjük őt, hogy a Vele való gyakori egyesülés által szüntelen az Ő szent vére csörgedezék ereinkben, hogy mindvégig megmaradhassunk ebben a krisztusi nemességben. Kapcsoljon össze bennünket ugyanaz a krisztusi nemesség, ugyanaz a szent hit, ugyanaz a remény, ugyanaz a szeretet.

*A bíboroslegátus befejező beszéde:
"Maradj velünk, mert esteledik!"*

AZ 1938. ÉVI EUCHARISZTIKUS VILÁGkongresszus a befejezéséhez közeledik. A Hősöktere, amely ezekben a napokban szívdobogtató és szemkápráztató, felejthetetlen ünnepek színhelye volt, ma utoljára látja együtt a világ minden tájáról összesereglett Eucharisztikus családot.

A búcsú hangulata üli meg ezt az ünnepi alkonyórát, amely egyben az Eucharisztikus Király végső apotheozisát hozza meg számunkra.

Ha beállítjuk az egyházi évbe, megszépül megszentelődik és megvilágosodik a búcsúnak ez az órája: Krisztus mennybemenetelének öröme és a Pünkösdi lélekvárása határozzák meg jelentőségét.

Az Úr tanítványai csodára tárult szemekkel tapadnak az Atyához visszatérő, színeváltozott Mester látományára s nem tudják elvonni tekintetüket a fényes felhőről sem, amely eltakarta Őt övéi elől. Egy angyal szózata téríti őket a földi valóságra és figyelmezteti a rájuk váró feladatokra. «Quid statis, aspicientes in coelum?» «Miért néztek fel az égbe?» Ugyanez a figyelmeztetés csendül meg ebben az órában a számunkra is. Az égi fényvel beragyogott Eucharisztikus napok után mindnyájunknak vissza kell térni a hétköznapi szenvedéstelt, fáradtságos és kemény valóságához.

A hétköznapi valóságában a feladatok hiánytalan és férfias teljesítésében állja majd ki próbáját mindaz a lelkesedés, amely ezekben a napokban fogant meg a lelkekben.

«Tanuim lesztek.»

UGYANAZ A MEGVÁLTÓ, AKI VÁLASZtotta vállára helyezte a kegyelmekben gazdag, de egyben felelősségteljes apostoli élet terhét, ugyanaz a Megváltó megadja nekik az elviseléshez szükséges természetfeletti erőt is «Szentlélekkel fogtok megkereszteltetni kevés nap mulva». (Ap. Csel. 1. 5.) «Veszitek majd reátok lejövő Szentléleknek erejét és tanuim lesztek... a föld határáig.» (Ap. Csel. 1. 8.) Ezzel a mennybemeneteli igérettel megajándékozva térnek vissza az apostolok a Krisztusgyilkosság bűne alatt roskadozó Jeruzsálembe, hogy az Úrvacsora termékének csendjében s az Úr anyjával imaközösségben várják meg azt a kegyelmet, amelyet a búcsúzó Mester ígért s amely Pünkösdi napján dicsőséges és világot megváltoztató valósággá kezdett válni.

«Tanuim lesztek» — ezt hirdeti a hírnök, ez az utolsó felszólítás mindazoknak, akik lélekben is és lelkük hasznára vettek részt e napok ünnepeiben. «Tanuim lesztek» — ezt az útlevelet adja mindnyájatoknak, ó szeretett híveim Krisztusban, az Eucharisztikus Megváltó ebben a percben, midőn ez az ünnepek Ünnepe vége felé hajlik s a zarándokok hatalmas áradata hazafelé veszi útját.

Világotok, amelybe megtértek, távolléteket alatt mitsem változott, de bennetek kellett, hogy megszülessék egy szent és mindenre kész elhatározás, hogy nem alakultok hozzá szívetekben ehhez a világhoz, hanem megváltoztatjátok képét Annak a szíve és szelleme szerint, akinek ezeket a rendkívüli napokat szenteltük. Ha a sötét valóság

mértékével mérve nem is tarthat számot semmiféle emberi sikerre ez az apostoli küldetés: Az, aki ránk ezt az annyira szent és kötelező feladatot róttá, amint hogy nem tagadta meg a kereszténység első idejében, nem fogja megtagadni a mai nemzedéktől sem a világ megújítására szükséges pünkösdi kegyelmet, ha azt egyenes lélekkel, az első Úrvacsora szellemében fogjuk tőle kérni.

«Tanuim leszek.» — Itt az Oltárlépcsőn az Oltáriszentség szent körében megegyeszer és újra megelevenedett bennünk a Magnum Pietatis Sacramentum, vigasztaló tudata a Krisztussal és a Krisztusban való egységé, amely meg nem érdemelt kegyelem, fel nem becsülhető örökség és életünknek törvényhozásoktól független törvénye.

Ó, mily nagy lehetne ez a világ, mivé lehetne ez az emberiség, ha e napok élményéből született sugalmazások és elhatározások átjárnák a hívek összességét és rajtuk keresztül utat törnének maguknak és eljutnának mindenüvé, ahol az egyének és a közületek anyagi és szellemi életének alakítására hatással lehetnek vagy abban résztvehetnek. Aki felkutatja az emberiség felett egyre gyötrőbb, egyre ijesztőbb tüneteket mutató és egyre veszedelmesebb lázgörbét leíró anyagi és szellemi nyomor végső és legmélyebb okait, annak be kell látnia vagy legalább is valamiképpen meg kell sejténie, hogy ennek a példátlan válságnak rejtett kútfejénél lelki táplálékhiány és szellemi vérszegénység poshad s egy régen kezdődött és ezer nyilvánvaló és kendőzött alakban folytatódó erkölcsi fertőzés fekélye érik. S ez egyedül az emberi tudomány és bölcsesség könyveiből ellesett irral nem lesz biztosan és tartósan gyógyítható, ha nem sikerül visszavezetni a ma emberét, neki megfelelő módon, de a szeretet és igazság egybekapcsolásával: visszavezetni azokhoz az élő vizekhez, melyekből előbb hitű korok embere csillapította szomját; ha nem sikerül neki úgyis, mint egyénnek és úgyis, mint az emberi társadalom tagjának megtalálnia lényé vallásos alapjait s ha nem bukkan rá élete változatos vonatkozásaiban egy szilárd erkölcsi pontra, amelynek betartását nemcsak emberi szabályok követelik és nemcsak az anyagi erő biztosítja, hanem Isten törvényének méltósága. Ha mindez nem következik be, úgy bizonyos, hogy a lejtőn lefelé való a további zuhanást nem lehet megállítani s kétségtelen, hogy az egyéni és társadalmi élet belsőleg még jobban meg fog mérgeződni.

Hol van még, szeretteim, az emberiség történetében még egy korszak, amely az elvégzendő feladatok nagysága, az utak megválasztása körül kiobbant egyenetlenség, a nagy vélemény- és érzelmi különbségek s a már kitört vagy kitöréssel fenyegető háborúk csökönyös szenvedélyessége

miatt a maihoz lenne fogható? Ezeket az óriási, szinte sátáni ellentéteket kiküszöbölni vagy lényegükben enyhíteni akarni, csak emberi síkon és csak emberi eszközökkel, sisiphusi vállalkozás lenne, amely megérdemelné ugyan emberi megbecsülésünket, de visszavonhatatlanul hatástalan maradna.

Minél inkább érezhetővé válik, hogy végső fokon lehetetlen korunk bajait pusztán a hatalom anyagi eszközeivel orvosolni, az egymással szembenálló felek annál jobban megmerevednek állásaikban s ember és ember, érdek és érdek, nép és nép, állam és állam között egyre tragikusabb lesz a babiloni zűrzavar s annál messzebb távolodik körünkben a béke, amelyet pedig végeredményben mindenki és mindenek óhajtanak.

A kor válsága

— AZ EGYHÁZNAK NEM HIVATÁSA, HOGY a kizárólag földi célú kérdésekben és ügyekben állást foglaljon és válasszon a különböző rendszerek és módszerek között, hogy melyiket alkalmazzák a pillanat legégetőbb problémáinak megoldására. Az Egyház az igazság szolgálatára rendeltetett apostoli hivatását az univerzális szeretet jellemzi: lehetetlen tehát, hogy egyoldalú pártos állásfoglalásra korlátozódjék és merevedjék. Saját sorsának és szerencséjének egyedi valóságában minden nép a Teremtés és a Megváltás tervei által felállított keretek között a saját különszerű útjait járja, miközben alkalmazkodik az esetleges körülményekhez és azokhoz az iratlan törvényekhez, amelyeket éreje, hajlama, életszükségletei, biztonságvágya és az általános helyzet teremtenek meg számára. Ha útjaikon az isteni törvény tisztelete és a lelkek üdvössége nem kerül veszélybe, az Egyház nagylelkűen és szeretettel követi nyomon a népeket, ezeken az egymástól annyira eltérő utakon, mint ahogy az anyák kísérik figyelemmel gyermekeik növeését, fejlődését és előrehaladását. Az Egyház tudja, hogy nem kerül tévedések és előítéletek útvesztőibe, mikor arról van szó, hogy megértse az új idők új szükségleteit. Nem bizalmatlan az új dolgokkal szemben csak azért, mert újak és nem ragaszkodik a régiekhez csak azért, mert régiek.

Egyetemes programjában az Örökkévaló Teremtésének és Megváltásának hatalmas tervezeje kijelölte minden korszaknak és minden népnek a maga gondviselészerű helyét. Az Egyház tudja, hogy Isten szelleme nemcsak a zephir lágy fuvallatában lebeg, hanem néha az orkán tomboló süvöltésében is. Az Egyház gyakran tapasztalta a saját történetében is, hogy a mélyen-szántó és sötét kilátásokat feltáró felfordulások korszaka legtöbbször, öntudatlanul új virágzás-

nak, új fellendülésnek és új termékenységnek szoktak anyagi és lelki előfutárai lenni. Ézért tehát az Egyháznak és a hívő keresztényeknek az egykorú nagy eseményekkel szemben soha nem csüggedés az állásfoglalása, ami a jövőt illeti, se nem meddő sóvárgás az után, ami elmúlt. Krisztus Urunk, aki előtt most hódolattal összegyűltünk, minden idők számára eljött, jelen van Ő a mi időnkben is. Ha korunk szellemének némely szóvivője folytatja és fokozza a mult hibáit és az egyéni és a közboldogságot Krisztus nélkül, vagy éppenséggel Krisztus ellen akarja megvalósítani, akkor elmondhatjuk, hogy «tanuim lesztek» órája érkezett számunkra. És akkor szent kötelessége mindenkinek, aki Krisztus mellett áll és benne látja Isten végső szavát az emberiséghez, hogy rettenthetetlenül és szeretettel eltelve ellenszegüljenek minden téves irányzatnak és megvédjék az «intraurare omnia in Christo» eszméjét. Azok, akik így cselekszenek és akiket cselekvésükben nem emberi indítékok mozgatnak, hanem Krisztus szelleme, azok nem ellenségei saját népüknek, nem törnek annak földi nagysága ellen, nem akadályozzák természetes feltörését és nem zavarják nemzeti egységét és összetartását. A nép egysége és a rajta alakuló állam számára nem képzelhető el nagyobb adomány s a népek elé meredő mérhetetlen feladatok számára nem létezhetik értékesebb ajándék és útravaló, mint egy becsületes és komolyan akart összhang létrehozása a földi cél és az örök cél között, legalább is addig, amíg a földi cél nem szegül szembe tudatosan és eltökélten az örök céllal.

Egyedül a szeretet segíthet.

EZ A VILÁGKONGRESSZUS AZ EUCHARISZTIÁNAK, a szeretet kötelékének jegyében folyt le és ismételtén bizonyította, hogy a természetfölötti testvériségnek milyen bensőséges és erős kötelékei fűzik össze az Eucharisztikus Király híveit mind az öt világrészben. Mi most szerte fogjuk vinni ebben az agyonmarcangolt, lelkileg megtépázott s testvérharcoktól vérző világban s talán új testvérharcok és új gyűlölködések kitörésének küszöbén a «vinculum amoris» evangéliumát. És nemcsak az ujságát visszük szét ennek a szeretetnek, hanem elsősorban a példáját.

«Tanuim lesztek» — a Megváltónak ez az igéje mindennél többet használ a szeretet apostolkodásának, mely hódít s fáradhatatlanul, rendületlenül és multhatatlan örömmel áldozza fel önmagát. Kétségkívül ez a szeretet elsősorban is érzelemből fakad, a szívnek benső megmozdulása eltökélt és messzetekintő akarat. Azonban ebből a néma akaratból, amely csak Isten előtt ismert,

napról=napra, óráról=órára ki kell bontakoznia a szeretetteljes cselekedetnek, amely az emberi társadalom kicsiny és nagy egységeiben megfékezi és legyűri az ellentéteket, a viszálykodást és az önzést.

Ki lenne inkább képes az ilyen érzésre és az ilyen cselekvésre Annak a tanítványánál, akinek az életét átható pásztori eszme volt a «misereor super turbam» s akinek az életébe tündöklő és soha többé utól nem ért nagyszerűséggel volt beleírva «Pertransiit benefaciendo». Ki lenne inkább képes erre az érzelemre és erre a cselekvésre annál, mind aki az oltár lábánál az Eucharisztikus Megváltóval imádságos beszélgetésbe mélyedve megtanulta, hogy Ő senkit sem tekint, bárki is legyen országa polgárának, kísérete tagjának, Isten fiának és a mennyország örökösének csak azt, aki kész arra, hogy kézzel fogható próbával bizonyítsa Isten iránt való szeretetének hitelességét a felebarát iránti szeretetének hitelessége és őszintesége által? Ez a felebaráti szeretet, amelyet az Isten iránti szeretet alapoz meg, éltet, szabályoz, nemesít és készlet, olykor heroikus tettekre is, ez a felebaráti szeretet, a kereszténységnek számokban és számjegyekben át nem fordítható s mégis mindenütt jelenlévő nagyszerű hozzájárulása a szociális nyomor súlyos és égető problémáinak megoldásához.

Bár érdemesek és minden elismerésre méltók s bár nélkülözhetetlenek az állam ereje és hatalma által szervezett intézkedések, amelyek a nép körében a szociális igazságot és az igaz összetartást igyekeznek létrehozni: mégis bármely őszinték és erőteljesek is legyenek ezek a törekvések, mindig hiányozni fog belőlük a legmélyebben fekvő és legdöntőbb jellegű mozgó erő, ha nem valósul meg a szívnek és az érzésnek az az átalakulása, mely a keresztény testvéri szeretet oltárán feláldozza a testvérietlen önzés kárhozatos hajlandóságait.

«Tanuim lesztek». — Ezekkel a szavakkal búcsúzott az Üdvözítő tanítványaitól és ezekkel a szavakkal búcsúzik mitőlünk is, akiket szétküld ebben a szeretetszegény és gyűlölettel teli mai világban, mint az Ő szeretetparancsának apostolait, hírnökeit és követőit. Egészen hiába zarándokolt az az Úr oltárához, aki ezeket a szavakat nem úgy őrzi meg magának, mint szent és sértetetlen rendelt.

Miután lejtünk a hegyről, ahol szemtanui lehettünk az Eucharisztikus Király csodálatos színváltozásának, ahol érezhattuk az Ő megváltói szeretetének szívdobbanásait, ahol osztozhattunk vele az emberek fiainak üdvözlésére, sóvárgó Szívének szomjúságában, csak úgy leszünk méltók Hozzá, ha mostantól kezdve a szeretet apostolko-

dása lesz életünk és tevékenységünk alfája és omegája. Ha szívünkbe beköltözik ez a szándék és ha emlékezni fogunk a Megváltó ígéreteire, ez a világ, mely oly messze esett Krisztustól, sőt — sajnos — gyakran üldözi őt és Egyházát, el fogja veszíteni szemünkben rémes mivoltát. Ha bennünket Krisztus szelleme fűt és az ő szeretete hajt, ha őt keressük és semmi mást, ha őt tekintjük és az ő dicsőségét, országának növelését s testvéreinknek és nővéreinknek üdvözlését, legyenek akár az Egyház kebelén belül, vagy kívül, akkor szeretni fogjuk a mi korunkat minden fenyegetés és szorongás ellenére, szeretni fogjuk épp ezek miatt a veszélyek miatt és problémáinak súlyossága miatt, készen arra a teljes feltétlen és érdekmentes odaadásra, amely nélkül soha semmi nagy és döntő nem történhetik. Az eucharisztikus lelkek erős lelkek. Az eucharisztikus lelkek hősiességek. Az eucharisztikus lelkek nem tagadják meg, hanem megértik a saját korukat és éppen azért igenlik ami jó és fejlődőképes van benne, szeretetükkel pedig túlemelkednek azon, ami hamis és beteges működik bennük gyakran csalfa látszatok mögött.

A szeretetnek kell meghódítanunk a világot!

NEM A VILÁGTÓL VALÓ VISSZAHÚZÓDÁS, hanem a világ meghódítása az Eucharisziából táplálkozó szeretet-apostolkodás lelke, megfelelően Jézus, a nagy főpap búcsúimájának: «Pater, non rogo, ut tollas eos de mundo sed ut serves eos a malo» (János 17, 18.). «Sicut tu me misisti in mundum, et ego misi eos in mundum» (János 17, 18.). «Notum fecit eis nomen tuum, et notum faciam; ut dilectio, qua dilexisti me, in ipsis sit, et ego in ipsis» (János 17, 26.). Akinek a szívében benne élnek a Megváltó lángoló és sokatígérő szavai, belsőleg védve vannak minden ellen, ami külsőleges eseményeken keresztül zavarhatná, csüggeszthetné vagy lesujthatná őket; az ilyen Magnificat-ot énekel a felfordulások és a gyötrelmek között s boldogan vállalja irányító eszméjének azokat a valóban magasztos és minden gyöngeséget megalázó szavakat, amelyek a dicsőségesen uralkodó XI. Pius pápa ajkáról hangzottak el egy bizalmas beszélgetés közben, amelyet a Szent Kollegium egyik tagjával folytatott: «Mindennap hálát adok Istennek, hogy a jelen körülmények között kell élnem. Ez a mélyreható és egyetemes válság egyedülálló az emberiség történelmében. Büszkének kell lennünk, hogy tanui s — bizonyos mértékben — szereplői lehetünk ennek a nagyméretű drámának. A jó és rossz hatalmas párviadalban mérkőznek egymással. A jelen pillanatban senkinek sincs joga ahhoz, hogy közömbös legyen». Szívünk mélyéből megindulva e szavak nemességétől és a felszólítás erejétől, amely

Isten földi helytartójának ajkáról hangzott el, annak a Szent Atyának az ajkáról, akinek a nevében megnyitottam és most bezárom ezt a nemzetközi Eucharisztikus Kongresszust — engedjétek meg, hogy mielőtt az ég felé szállna a hála, a könyörgés és a bizakodás Te Deuma, alázatos és szent tisztelettel még a következőket mondjam.

Krisztus, maradj velünk!

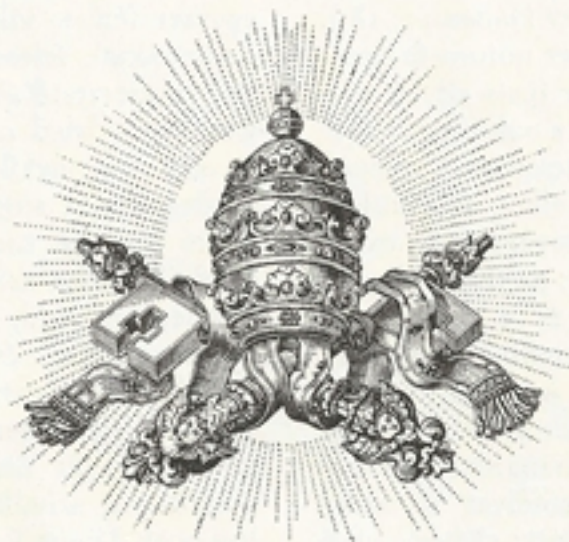
Ó JÉZUS KRISZTUS, TE, AKI A VILÁG KIRÁLYA vagy, fordítsd jóságos és könyörületes tekinteted ezekre a százezrekre, akik mint a katolikus világ küldöttjei, kelettől nyugatig összegyűltek oltárod lábánál a te eucharisztikus királyi asztalod vendégeiként, hogy megünnepeljék a szeretet szent testvéri ünnepét. A te kegyelmednek világossága körülözönlötte őket e Táborhegyi napokon, a te szent sugalmazásod megrázta és megtisztította az ő lelküket; a kenyér megtörése közben, mint egykor az emmausi tanítványoknak, kinyílottak a szemek és újra felismerték s megnyugodva tudomásul vették, hogy a fájdalomnak és a megpróbáltatásoknak ez az útja, amelyen a te Egyházadat és híveidet vezeted, ez a kereszt királyi útja, melyet te magad is megjártál, hogy eljuss a keserű, de dicsőséges véghez. Tartsd meg őket ebben a felismerésben és add meg nekik az erőt és bizalomnak azt a szellemét, amely ebből a felismerésből fakad. Eucharisztikus asztalod körül összegyűlve, isteni szereteted által összekapcsolva és e világösszejövetel testvéri érzületétől ragadtatva: újra és még egyszer fényes világossággal érezték át a szeretet parancsának édességét, nagyságát és méltóságát, azét a szeretetét, mely a Te országodnak Magna Chartája. Őrizd meg bennünk ezt a világosságot és add meg nekik az erőt, hogy e kegyelemben gazdag napok sugalmazásait Hozzád és hozzájuk méltó tettekre tudják váltani. Add, hogy mind-egyiküjből a szeretet tanuja, hirdetője és apostola legyen. Add, hogy akik a Te szent nevedben itt összegyűltek és azok is, akik szerte e világon ebben az ünnepélyes pillanatban Veled együtt éreznek, lelkükben készek és elszántak legyenek arra, hogy az összeszorított ökök forradalmával szemben a szívük békés átalakulásának harcosai legyenek, lángra lobbantva békétlen korunk viharai közepette a szeretetnek azt a tüzeit, melyet Te hoztál e világba. Add, hogy a népek az őket egymástól elválasztó földi ellentéteken túl egyre jobban tudtára ébredjenek annak, hogy a Te akaratod és szent élettörvényed szerint mennyire összetartoznak. Oltsd beléjük és azokba, kik sorsukat intézik, a vágyat, hogy megvalósítsák azt a kiegyenlítő igazságot, mely tisztos súllyal és egyforma mértékkel mér és amely egyedül tudja huzamosabban biztosítani az igazi jólétet. Azoknak pedig, akik habár

tiszteletreméltó és nemes, de kizárólag emberi ideálok előtt füstölik el az egyedül a Te isteni méltóságodnak kijáró tömjénüket, add tudtára, hogy Te féltékeny Isten vagy, aki dicsőségét senki másal nem hajlandó megosztani. A Krisztus és Isten gyűlölet ördögi elhatalmasodásával szemben keltsd életre a hősi lelkeket, akik áldozatra készen és mélységes alázattal szívükben szembeszálljanak a gyűlölettel, hogy nevedet és népedet megvédjék a megszenteltelentéstől. Gyujtsd ki Egyházad és az állami hatalom képviselői között a béke szivárványhídját: az emberiség javára és országodnak a nemzetek körében való gyarapítására add meg az igazság és a jog békéjét, olyan békét, mely a becsületen és hűségen alapszik s amely mindenttudó csatkozhatatlan szemed előtt is meg tud állani: békét, mely egyedül méltó a béke névre. «Mane nobiscum Domine, quoniam advesperascit et inclinata est iam dies.» (Luk. 24. 29.) Így imádkozik és így könyörög a Te néped ezekben a súlyos sorsú időkben, melyekben hívő szemünk fokozott buzgósággal és bizalommal tekint fel örök csillagaid és a trónod előtt ragyogó fény felé. Mennél sötétebb a földi éjszaka, annál világosabb, annál ragyogóbb az örökéletben horgonyzó hitnek égboltozata. Ebben a hitben, mely nem a mi érdemünk, hanem a Te általunk meg nem érdemelt és kimondhatat-

lanul nagy kegyelmed, emeljük fel szívünket és karunkat Hozzád, aki hitünk megőrzője és betetőzője vagy. Mielőtt a válás órája utolsót ütne, szent egységben földi helytartóddal a tanító és küzdő Egyház minden egyes tagjával, különvált testvéreinkre vágyón emlékezve, a hódolat, a dicsőítés és a hála Te Deumát énekeljük Előtted, a törhetetlen győzelemtudat Te Deumát, melynek záró akkordjaiban szakadékmély alázat párosul világot győző bátorságunkkal, miközben nem szűnünk meg hangoztatni azokat a szavakat, melyek az Egyháznak, mint Krisztus jegyesének szenvedésben és örömeiben gazdag életútját kísérték el hosszú századokon keresztül és fogják még elkísérni a napok végezetéig: «In te, Domine, speravi, non confundar in aeternum.»

Kedves magyar Testvéreim! Boldogan viszem hírül Őszentségének, milyen lelkes és méltó ünnepségnak voltunk tanúi a magyar fővárosban. Köszönetet mondok mindazoknak, akik a kongresszus előkészítésében és lefolytatásában résztvettek.

Különösen ki akarom még emelni a magyar közönség példátlanul fegyelmezett magatartását. Kívánom, hogy e szép napok emléke soha el ne vesszen és mindnyájunkon a Szentséges Jézus áldása legyen életben és halálban. Dicsérettessék az Úr Jézus Krisztus! Éljen Mária országa!

A SZENT ISTVÁN ÉV MEGNYITÁSA

MÁJUS 30-ÁN SZENT ISTVÁN JOBBJÁNAK megtalálását ünnepli az Egyház s ez a nap, Inventio manus dexteræ S. Stephani: a magyarság egy új szentévének kezdete volt. Az Eucharisztikus Év ragyogása ezzel közvetlenül olvadt át Szent István Évének tündöklésébe, hogy a nemzet életének lelki égboltozatán megjelenjék a Szent Király óriási alakja, a nemzet felett felhangozzék az «Ah, hol vagy magyarok tündöklő csillaga» sírása és édessége, s hogy az ő Dicsőséges és Szent Jobbja megtalálásának emlékűnnepén magának a pápának személyes helyettese nyissa meg ünnepségeinek sorozatát.

«Urunk, ki szentjeidnek véghetetlen tündöklése vagy és aki ezen a napon megmutattad és visszaadtad a te szenteknek, István királynak és hitvallónak dicsőséges Jobbját: engeddd, hogy a te szolgálaid az ő védelmében örvendezhessenek . . .» Ezt mondta első oratioja annak a szentmisének, amelyet a bíboros-legátus mondott a Parlament terén, ahol a díszes alkalomra megjelent vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzó, zászlók tengere között az egész hivatalos Magyarország, a diplomáciai testületek éppúgy, mint a roppant teret zsúfolásig megtöltő tömegekkel — láthatóan és láthatatlanul — az egész magyar nép.

A Szent Jobbot a reggeli órákban vitték a Kúria nagycsarnokába, s a magyar törvényeket megalkotott Jobb az ország előtt való megmutatkozását abban az épületben várta meg, amelynek homlokzatán az ő ereje és bölcsessége kapcsán ragyog «Justitia regnorum fundamentum» felírás. Innét zengett fel a székesfehérvári kispapok éneke s kísérte őt az ősi Szent István énekkel a parlament főbejáratánál emelt oltárhoz; a Világegyház bíborosai kísérték az oltár mellett neki külön felállított díszemelvényhez.

A bíboros-legátus miséje közben felhangzott a felajánló imádság, amellyel Magyarország bíboros-hercegprímása felajánlotta az országot Jézus Szent Szívének.

*Magyarország felajánlása
Jézus Szent Szívének*

— Az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istenek nevében. Amen.

— Édes Jézus, az emberi nem Megváltója, első szent királyunk jubileumi évében tekints le reánk, kik oltárod előtt alázatosan leborulunk. Tiéid vagyunk: tiéid is akarunk maradni. Hogy azonban Veled szorosabban egyesülhessünk, íme ma mindegyikünk felajánlja magát Szentséges Szívednek. Sokan még sem ismertek Téged: sokan pedig parancsaid megvetése által elszakadtak Tőled. Könyörülj mindezekre jóságos Jézus és öleld valamennyit Szentséges Szívedhez. Légy ura s királya ne csak a hívőknek, akik sohasem pártoltak el Tőled, hanem a tékozló fiúknak is, akik bűneik miatt elhagytak Téged. Add, hogy ezek is mihamarabb visszatérjenek az atyai házba, hogy éhen és szomjan el ne vesszenek.

— Adj, Urunk, Egyháznak biztos és teljes szabadságot, magyar Hazánknak és nemzetünknek pedig s általában minden népnek békét és rendet. Add, hogy az egész földkerekség egyetlen szótól visszhangozzék: Dicsőség az isteni Szívnek, mely által üdvösségünk támadt; dicsértessék és áldassék mindörökké.

— Jézus, isteni király, aki nemcsak mint Isten, hanem mint ember is, az államok és nemzetek, a közösségek és az egész emberi társadalom Feje és legfőbb Ura vagy: imádó hittel és hódolattal jelenünk meg Előtted édes Hazánk képviselőjében, hogy az egész világ színe előtt elismerjük felségjogaidat felettünk.

— Fogadd magyar Hazánknak, melyet ebben az évben világraszóló nagy dicsőséged színhelyéül választottál, teljes odaadását és felajánlását, mellyel a mai napon Szentséges Szívednek szenteli magát. Nemcsak oltalmad alá helyezzük nemzetünk minden ügyét, vállalkozását és testi-lelki boldogulását, hanem egyúttal szent ígéretet is teszünk, hogy mindenben törvényeid szerint járunk el és példát adunk arra, hogyan kell tanításodat és parancsaidat a magán- és a közéletben megvalósítani.

— Áldd meg, édes Jézus, egész országunkat, annak minden családját és intézményét és valamennyiünket egyenként most és mindörökké. Amen.

Akkor még senki sem sejtette, hogy ez az imádság milyen hamar talál meghallgatásra . . .

A Szent Jobb ünnepi menete

A SZENTMISE BEFEJEZÉSE UTÁN FELsorakozott a Szent Jobb körmenet; alabárdos testőrség, színpompás ruházatú koronaőrség és a katonai díszőrség hármassor sora között Mészáros János érseki helynök és fényes papi kísérete hozta a Szent Jobb ereklyét. A körmenet több kilométer hosszú folyama végighömpölygött a Vilmos császárúton, az Andrássy-úton a Hősök-terére és az útvonalak mentén állók százezreinek sora között.

A Hősök-terén óriási tömeg fogadta a Szent Jobbot hozó csoportot és felhangzott a férfikar éneke, amikor a Szent Jobb ereklyét elhelyezték az oltár előtti emelvényen. A baloldalon felállított négy trónszéket Pacelli legátus, Horthy Miklós kormányzó, József és József Ferenc főhercegek foglalták el, velük szemben pedig tíz bíboros helyezkedett el. Imrédy Béla miniszterelnök vezetésével elfoglalták helyeiket a közjogi méltóságok, majd az oltárnál Pacelli bíboros-legátus mondott könyörgést, amelyet a félmilliónyi tömeg áhítatos imája kísért. Az ünnepség befejezésekor felhangzott a Himnusz, majd a díszmenet átvitte a Szent Jobbot a jáki kápolnába, az előkelőségek pedig elhagyták az ünnepség színhelyét. És elvonultak a százezres tömegek is a felejthetetlenül pompás ünnepi körmenet emlékével.

A Szent Jobb országjárása

AMIKOR A MAGYAR PÜSPÖKI KAR MEGhirdette első apostoli királyunk, Szent István halála 900. évfordulójának méltó megünneplésére a Szent István jubileumi évet, ugyanakkor elhatározta, hogy a kir. udvari és várplébániatemplomban őrzött drága ereklyét, a dicsőséges Szent Jobbot, körülhordozza a nagy király birodalmának megmaradt határai közt és felkeresi vele hazánk minden nagyobb városát, hogy a hívek egy eucharisztikus év és egy eucharisztikus világkongresszus áldásaiban lélekben újjászületve új erőt merítsenek életükre és annak minden munkájára.

Elindult tehát országjáró útjára a Szent Jobb — 1771 óta első ízben hagyta el a magyar fővárost —, mindenekelőtt születésének helyére, Esztergomba vitte az aranyvonat és oda kísérték a tiszteletére még itt maradt bíborosok, élükön magával a pápa követével.

AZUTÁN PEDIG ELKÖVETKEZTEK A BÚcsúzás végső pillanatai: a program szerint a pápa bíboros-legátusa kedden, 1938 május 31-én délután 6 órakor hagyta el a magyar fővárost, amely ép olyan szíves búcsúztatásban óhajtott részesíteni, mint ahogyan nyolc nappal ezelőtt fogadta. Szendy Károly polgármester falragaszokon és a sajtó útján

hívta fel a főváros közönségét, hogy a búcsúztatásból vegye ki a részét, megjelenve az útvonalon, amelyen a bíboros-legátus a Várból a Keleti pályaudvarra fogja megtenni az utat. Ez az útvonal teljesen azonos volt a bevonulás útvonalával.

A kormányzói pár elbúcsúzik a bíboros-legátustól

VITÉZ NAGYBÁNYAI HORTHY MIKLÓS, Magyarország kormányzója és felesége délután 5 órakor legszűkebb családi körben teát adtak magas vendégük tiszteletére, amelyen a kormányzói páron és a bíboros-legátuson kívül Serédi Jusztinián bíboros-hercegprímás vett még részt. Mindkét bíboros főpap csak rövid idővel előbb érkezett vissza az esztergomi ünnepségekről. A tea után a kormányzói pár szívélyesen elbúcsúzott a pápa követétől, aki nyolc napig volt a budai királyi Várban Magyarország kormányzójának és feleségének szívesen látott személyes vendége. Majd elkísérte a vendéglátó kormányzói pár magas vendégét és Serédi hercegprímást a palota bejáratáig, ahol megegyeszen a legszívélyesebb búcsúvétel folyt le, amelynek megtörténével a magas vendég a magyar hercegprímás kíséretében a bíborosok uti ruhájában felszállt a hatalmas kormányzósági autóra, amely mindkettőjüket a Keleti pályaudvarra vitte. A két kardinális gépkocsiját nyomon követte a bíboros kísérete, azok az egyházi és világi méltóságok, akiket a budapesti Eucharisztikus Kongresszusra a pápa nevezett ki a delegáció tagjaivá.

Végig az útvonalon mindenütt lelkes éljenzéssel és zászlólengetéssel búcsúzott el Pacelli kardinálistól a főváros apraja-nagyja és az a sok idegen, aki még a mai napot is a fővárosban töltötte.

A pályaudvaron

A KELETI-PÁLYAUDVAR ÉRKEZÉSI CSARNOKA újból ünnepi díszbeöltözött a pápa legátusának búcsúztatása alkalmából. A csarnokban már 5 óra után gyülekezni kezdtek a búcsúztatásra megjelent előkelőségek: Angelo Rotta pápai nuncius, Imrédy Béla miniszterelnök vezetésével a kormány tagjai, a főváros vezetői és mások. A perronon díszszázad állott fel zenekarral és zászlóval. Fél 6 órakor érkezett Sónyi Hugó, a honvédség főparancsnoka, akit a díszszázad tisztelgéssel fogadott. A legátus és kíséretének autói folytonos ünneplés közben 6 óra előtt 10 perccel állottak meg a Keleti-pályaudvar érkezési oldala előtt. A legátus kiszállva autójából szívélyesen búcsút vett az összegyűlt előkelőségek-től, majd a kormányzó teljes díszbe öltözött szárnysegéde kalauzolásával kilépett a perronra. A díszszázad zenekara a pápai himnuszot játszotta. A legátus elhaladt a díszszázad előtt, azután szalónkocsijához ment s újabb rövid búcsúzás után be-

Pacelli Jenő bíboros-legátus búcsút int a magyar fővárosnak
(A vonat másik ablakában Angelo Rotta pápai nuncius)

szállott a kocsiba. Ugyancsak beszállott a vonatba Serédi Jusztinián bíboros=hercegprímás, aki egészen Nagykanizsáig kísérte a pápa legátusát. Pontosan 6 órakor indulást jeleztek. Pacelli bíboros-legátus a szalónkocsi ablakából áldást osztott a jelenlévőkre.

Végigfutott a bíboros-legátus vonata ugyanazokon a mezőkön, amelyeken át érkezés közben jött, felvirágzott és fellobogózott állomásokon, falvak között, amelyeken ott égett még az ünnepély feledhetetlen emléke, a Szent Évből kiáradó kegyelmek bősége és áradása; ha valaki szemlélhette volna ennek hatásait, minden bizonnyal úgy kellett volna látnia, mintha tűzfény ragyogna Magyarország felett.

Ezekben az órákban, sőt még a rákövetkező hetek alatt is — míg a Szent Jobbot vivő Aranyvonat meglátogatta az ország legnevezetesebb városait — alig lehetett sejteni, hogy az Eucharisz-

tikus Évnek és Szent István Évnek ez a kegyelmi tűzfénye: egész Magyarország számára is egy hatalmas és titokzatos jövő hajnalának virradása. A roppant ércalak, akinek emlékét és egyéniségét olyan erővel és lelki meghatottsággal kívánta most visszaidézni magának a magyarság: ekkor már ott állott a magyar sors felett a maga irányító hatalmával. Szent István Évnek Szent István-napján már tetőponton állott az európai válság, amelyből az ezután következő hónapok eseményei kiindultak. Ugyaneme. Szentév Magyarország Nagyasszonyának napján volt az első érdemleges tárgyalás a magyar Felvidék magyarjainak a magyarság központi tömbjéhez való visszakerüléséért. És a Szent Király fiának, Szent Imre hercegnek napján elindultak a magyar csapatok, hogy harangzúgás közt, felvirágzott fegyverekkel csatoljanak vissza Magyarországhoz egymillió magyart . . .

T A R T A L O M

Dr. SERÉDI JUSZTINIÁN bíboros-érsek, Magyarország hercegprímása bevezető sorai.....	3	1938 MÁJUS 26., PÉNTEK	155
Az utolsó vacsora termétől a budapesti kongresszusig	5	Katonák szentmiséje	156
A szent esztendő.....	19	Aranyszájú Szent János miséje	158
A szervezés munkája	33	Elvek és eszmények. (Szakosztályi ülések) ...	161
Viharfelhők alatt.....	52	A második nemzetközi gyűlés.....	169
A kongresszus «elindul»	58	A világosság a sötétségben világít	176
Akit a pápa maga helyett küldött	63	1938 MÁJUS 28., SZOMBAT	187
A bíboros-legátus kíséretében	73	Az Eucharisztikus Krisztus diadaláért	188
Magyarország vendégei	76	Nemzetközi konferencia az Egyház egységéről	188
Ünnepélyes üdvözlő-est a pápai legátus tiszteletére	89	Célok és feladatok. (Magyar szakosztályi ülések)	191
A megnyitás napja	97	Harmadik nemzetközi gyűlés	196
A megnyitó-gyűlés	101	A bíboros-legátus látogatása a Nemzetközi Karitászi-kiállításon	201
Fogadóest a királyi palotában	123	A falu leányai köszöntik a Kongresszus fővédnökét.....	202
1938 MÁJUS 26., ÁLDOZÓCSÜTÖRTÖK	127	Az esti ünnepek	204
Gyermekek szentmiséje	128	1938 MÁJUS 29., A BÚCSÚZÁS VASÁRNAPJA	207
Papok eucharisztikus gyűlése a Bazilikában...	137	A katolikus agrárfjúság díszgyűlése	208
Az első nemzetközi gyűlés.....	138	A bíboros-legátus szentmiséje «minden nemzeteknek»	210
Tündöklő diadalút a magyar sors folyóján ...	145	Az ünnepzáró diadalmenet	222
		A SZENT ISTVÁN ÉV MEGNYITÁSA	235

A képeket a könyvben külön is jegyzett felvételeken kívül készítették :

Escher Károly : (93, 99, 100, 104, 117, 137, 146, 152, 186, 219, 220, 221, 228, 237. oldalakon). — Haar Ferenc : (5, 136. oldalakon). — Báró Horváth Gedeon : (149. oldalon). — «Inkey Presse Service» : (69, 92, 135. oldalakon). — Kántor Géza : (210, 236. oldalakon). — Jakab Sándor : (112, 121, 148, 150, 154. oldalakon). — Kukorelly Sándor : (57, 59, 67, 108, 120, 127, 132, 135, 138, 149, 155, 177, 187, 195, 208, 211, 217. oldalakon). — Magyar Film Iroda f (68, 89, 101, 102, 103, 105, 106, 109, 111, 113, 123, 124, 125, 128, 130, 133, 135, 153, 169, 179, 180, 181, 183, 184, 185, 207, 214, 215. oldalakon). — «Foto Orelly» : (33, 39, 41, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 58, 59, 60, 69, 73, 90, 95, 115, 116, 119, 129, 131, 133, 135, 151, 176, 182, 202, 203, 206, 211, 212, 213, 216, 218, 220, 225. oldalakon). — Rötzer H. : (145. oldalon). — «Foto Schäffer» : (19, 40, 55, 56, 67, 69, 70, 72, 131, 134, 147, 148, 150, 156, 157, 158, 159, 160, 190, 201, 204, 205, 218, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 239. oldalakon). — Gróf Serényi Miklós : (126. oldalon). — Vörösváry István : (58. és 227. oldalakon).

A nyomdúcokat Weszely L. fotokemigrafiai műintézet r. t. készítette.